

Analyse jaarrekeningen 2021 van zeven private verbonden partijen en twee overige deelnemingen van de provincie Zuid-Holland

Private verbonden partijen

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden	(ROM-D)
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.	(IQ)
Provinciaal Afvalverwijderingsbedrijf N.V.	(PROAV)
Houdstermaatschappij Zuid-Holland B.V.	(HZH)
Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij N.V. (voormalig Delta N.V.)	(PZEM)
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	(BNG)
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	(NWB)
Warmtebedrijf Rotterdam	(WbR)*

Overige deelnemingen

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden C.V. Kil III	(ROM-D Kil III C.V.)
Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland C.V.	(ONW C.V.)

Opmerking:

Over de kader stellende en controlerende rol van Provinciale Staten (PS) zijn bestuurlijke afspraken gemaakt in de commissie Bestuur, Maatschappij en Middelen (Cie BMM). Deze afspraken zijn vastgelegd in het besluit van PS van 28 januari 2015. Om aan deze rol invulling te geven, bieden Gedeputeerde Staten (GS) de analyse van de (concept)jaarrekeningen 2021 van zeven private verbonden partijen en twee overige deelnemingen PS ter kennisname aan. Tevens wordt in de analyse een korte verklaring gegeven van de opgetreden verschillen in relatie tot het voorafgaande boekjaar.

In de technische sessie van 20 april 2022 hebben de aanwezige statenleden de wens kenbaar gemaakt om in de financiële analyse ook de beleidsmatige analyse terug te willen zien, zodat aldus in het vervolg (beter dan voorheen) een inzicht wordt verkregen over het bereiken van de beleidsdoelstellingen in relatie tot de inzet van middelen. Hierdoor is het format iets aangepast en zijn ook de beleidsafdelingen, daar waar mogelijk, betrokken bij de onderhavige analyse.

*WbR heeft voor het boekjaar 2021 (nog) geen jaarrekening opgesteld, waardoor deze verbonden partij niet is meegenomen in de analyse. PS zullen over WbR nog separaat worden geïnformeerd op een later moment.

Achtergrondinformatie

In deze analyse worden zeven private verbonden partijen en twee overige deelnemingen waarin de provincie Zuid-Holland (PZH) deelneemt behandeld. Deze deelnemingen hebben ten doel een bijdrage te leveren aan het behalen van de door PZH gestelde economische en/of maatschappelijke doelstellingen. In de analyse wordt tevens getracht een relatie te schetsen tussen beleid en middelen op basis van de vastgestelde jaarrekeningen 2021.

PZH vervult een belangrijke rol als het gaat om de regionale economische ontwikkelingen in Zuid-Holland. Het verder uitbouwen van de regionale economie vindt plaats door het nastreven van doelstellingen zoals vervat in het coalitieakkoord en de provinciale begroting 2021, programma 2; Bereikbaar Zuid-Holland, programma 3; Schone energie voor iedereen, programma 4; Een concurrerend Zuid-Holland, programma 7; Gezond en veilig Zuid-Holland en programma 8; Bedrijfsvoering.

De activiteiten die uitgevoerd worden om de ambities te behalen, worden deels uitgevoerd door de zeven private verbonden partijen en twee overige deelnemingen. Er is volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) sprake van een verbonden partij als er een financieel én een bestuurlijk belang is in een privaatrechtelijke – en/of publieke organisatie. In deze analyse wordt ingegaan op de private verbonden partijen. De analyse van de publieke verbonden partijen wordt ter kennisname aan PS aangeboden bij de zienswijzeprocedure van de begrotingen in het voorjaar en is reeds op 20 april 2022 in de commissie BMM besproken via een technische sessie.

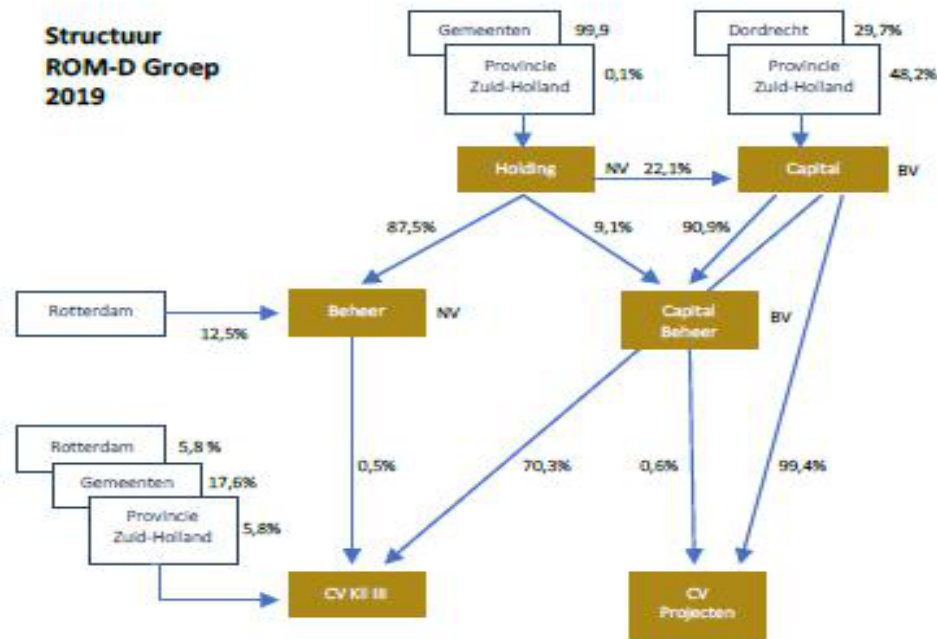
Voor het bereiken van de doelstellingen kan de provincie op basis van het (aandelen)belang tijdens de aandeelhoudersvergaderingen invloed uitoefenen. Daarbij geldt veelal dat een groter stemaandeel en/of meer aandelen in de private organisatie leidt tot meer invloed op de besluitvorming en daarmee meer kans op het bereiken van de beoogde beleidsdoelstellingen. GS leggen over alle verbonden partijen verantwoording af aan PS in de provinciale jaarrekening.

Het format dat gehanteerd wordt voor het verwerken van de samenvattende analyse, is voorgeschreven en vastgesteld door PS. Bij de analyse over 2021 van private partijen is thans ook de koppeling met beleid toegevoegd, dit overeenkomstig het mondelinge verzoek van statenleden ten tijde van de technische sessie van 20 april 2022 die toezag op de analyse van de jaarrekeningen van de publieke partijen.

Algemeen	
<i>Visie en beleidsvoornemens</i>	<p>Regionale economische ontwikkelingen in Zuid-Holland worden versterkt en uitgebouwd door nieuw- en herontwikkeling van bedrijfsterreinen, waarbij een krapte aan ruimte speelt, woningbouwontwikkeling in de Zuidplaspolder, het beter benutten van het innovatiepotentieel van Zuid-Holland, bodemsanering, herontwikkeling van saneringslocaties, (her)ontwikkeling van de voormalige afvalberging Derde Merwedehaven en het leveren van een bijdrage aan de nationale klimaatdoelstellingen.</p> <p>Daarnaast is in 2017 de Houdstermaatschappij Zuid-Holland B.V. (HZH) opgericht. De visie en beleidsvoornemens voor HZH zijn vooralsnog gericht op het bevorderen van energiebesparing in de industrie en de bebouwde omgeving, faciliteren van de opwekking van duurzame energie, activeren, faciliteren en motiveren van partijen ten aanzien van de ontwikkeling, levering, inzet en gebruik van duurzame warmte en bijdragen aan levering betrouwbare schone energie. Gekozen is voor een toekomstbestendige en transparante structuur in de vorm van een houdstermaatschappij en daaronder een of meer werkfondsen. Op deze wijze bestaat de mogelijkheid om naast energiefondsen ook andere private entiteiten onder te brengen in deze structuur. De aandelen van de werkfondsen worden beheerd door de houdstermaatschappij.</p>
<i>Rechtsvorm en doel</i>	De private rechtsvormen N.V., B.V. en C.V. worden ingezet om bedrijfsterreinen te (her)ontwikkelen, de regionale economie te stimuleren en de aantrekkingskracht en fysieke bereikbaarheid te optimaliseren.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Samenwerking tussen partijen vindt plaats door participatie in verbonden partijen. GS vertegenwoordigt de provincie in de aandeelhoudersvergaderingen. PS stemmen hiermee voorafgaand in bij het aangaan van nieuwe verbonden partijen.
<i>Activiteiten</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Creëren van meer ruimte voor bedrijvigheid door herstructurering en nieuw-ontwikkeling van bedrijventerreinen, met onder meer aandacht voor het behoud van zogenaamde watergebonden locaties van een Hoge Milieu Categorie (HMC) - Aantrekken en behoud van bedrijven in Zuid-Holland; - Structureren en organiseren van de toegang tot financiering voor startende en groeiende innovatieve bedrijven en projecten; - Bodemsanering en herbestemming van saneringslocaties; - Voorkomen van maatschappelijke stagnatie als gevolg van bodemverontreiniging; - Realisatie van recreatieterrein op onder meer een voormalige afvalberging; - (Projectmatige) ontwikkeling van voormalige glastuinbouwterreinen, waarbij de economische potenties zoveel mogelijk worden benut. - Verstrekken van geldleningen en andere financieringsarrangementen. - Verduurzaming van warmtelevering Zuid-Holland inclusief toewerken naar een regionaal warmtetransportsysteem.
<i>Bevoegdheden</i>	Wet ruimtelijke ordening, uitvoeringsbesluiten en verordeningen.
<i>Aandeelhouderspercentage per 31-12- 2021</i>	<p>ROM-D</p> <ul style="list-style-type: none"> - Holding N.V.: 0,1%, - ROM-D Capital B.V.: 48,2%; - ROM-D Kill III C.V.: 5,8% <p>ROM-IQ : InnovationQuarter B.V.: 40,16% (wordt 31,5% na cofinanciering in 2022)</p> <p>PROAV : Provinciaal Afvalverwijderingsbedrijf N.V.:100%</p> <p>HZH : Houdstermaatschappij Zuid-Holland B.V.: 100%</p> <p>PZEM : Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (voormalig Delta NV): 0,05%</p> <p>BNG : Bank Nederlandse Gemeenten: 1,1%</p>

	NWB : Nederlandse Waterschapsbank: 0,53% ONW CV : Commanditaire Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland C.V. 6,83%
Controle en Verantwoording	
<i>Provinciale doelstellingen (wat willen we bereiken?)</i>	<p><u>ROM-D</u> De provincie streeft naar behoud aan ontwikkeling van bedrijvigheid, waarbij onder meer wordt samengewerkt met de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden (ROM-D). De ROM-D bestaat uit een aantal met elkaar verbonden vennootschappen en werkt aan de ontwikkeling en herstructurering van bedrijventerreinen in de regio Drechtsteden, met name watergebonden werklocaties. Momenteel gaat het om 16 projecten die het vestigingsklimaat en werkgelegenheid in de regio bevorderen.</p> <p>De ROM-D voert acquisities en investeringen uit op basis van een jaarplan dat ter vaststelling langs de aandeelhouders gaat. De provincie en de Drechtsteden gemeenten zijn aandeelhouder en kunnen op deze manier meedenken over en invloed uitoefenen op de het beleid van de ROM-D. Dit gebeurt door deelname aan ROM-D project overleggen, ambtelijke overleggen en bestuurlijke aandeelhoudersvergaderingen.</p> <p>Om de projecten van ROM-D van kapitaal te voorzien is ROM-D Capital opgericht. Eind 2012 heeft de provincie een storting gedaan van € 10 mln. in het revolverende fonds van de ROM-D Capital. De kapitaalbijdragen zijn uitsluitend bedoeld voor fysieke ontwikkelingen en leveren een bijdrage aan de slagkracht van de ROM-D. Het construct van de ROM-D is hieronder schematisch weergegeven;</p>

Structuur ROM-D Groep 2019

IQ

ROM Zuidvleugel BV (opererend onder de handelsnaam InnovationQuarter (IQ)) is opgericht per 23 september 2013. Per 1 januari 2014 is InnovationQuarter "officieel" van start gegaan.

Met deelname in IQ - door het beschikbaar stellen van aandelenkapitaal en het verlenen van subsidies - wil de provincie het innovatiepotentieel van Zuid-Holland beter benutten. Deze verbonden partij heeft als taken voor Zuid-Holland:

- Het investeren in startende en snelgroeiende innovatieve bedrijven in Zuid-Holland (Investeren);
- Het opzetten van samenwerkingen tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden. Met als doel om innovaties te versnellen en nieuwe business te realiseren (Innoveren), en
- Het aantrekken van buitenlandse ondernemers/bedrijven naar Zuid-Holland en het ondersteunen van ondernemers/bedrijven in Zuid-Holland die internationaal willen groeien (Internationaliseren).

De vennootschap staat aan het hoofd van de groep van 'Innovation Quarter'. Participatiemaatschappij (PPM) InnovationQuarter B.V. is een 100% deelneming van deze vennootschap. De jaarrekening van PPM Innovation Quarter is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V. te Den Haag.

De inhoudelijke focus van IQ ligt bij de speerpunten Energie, Circulair, Aerospace, Maritiem & Haven, High Tech Systemen en Materialen, ICT, Cybersecurity, Horticulture en Life Sciences & Health. De geografische focus richt zich op de gehele provincie Zuid-Holland.

IQ wordt kent drie financieringsstromen:

1. ROM IQ:

De exploitatiekosten voor de regionale ontwikkelingsmaatschappij worden gefinancierd door (subsidie)bijdragen van publieke financiers. Dit is de dekking voor de personele kosten, de huisvestingskosten en dergelijke.

2. PPM IQ

De participatie maatschappij wordt gefinancierd door het beschikbaar gestelde aandeelhouderskapitaal en (toekomstige) rendement op de investeringsportefeuille.

3. Aanvullende opdrachten bij de kerntaken

In voorkomende gevallen wordt ROM IQ ingezet voor de uitvoering van extra opdrachten, bovenop haar kerntaken. Deze opdrachten moeten daarentegen wel in het verlengde liggen van de kerntaken innoveren, investeren en internationaliseren. Denk bijvoorbeeld aan de uitvoering van fondsbeheer voor derden (zoals op dit moment onder meer wordt gedaan voor Energiq en Uniiq). Deze opdrachten komen van de publieke financiers, worden aanvullend gefinancierd en zijn minimaal kostendekkend. Het betreft hier incidentele financiering.

PROAV

PROAV N.V. heeft de gronden van de afvalberging Derde Merwedehaven in haar bezit. In 2010 hebben PROAV en de exploitant afspraken gemaakt over de sluiting van de afvalberging en de inrichting tot recreatieterrein. Hiervoor was destijds ongeveer € 30 mln. beschikbaar. Per 31 december 2012 is de afvalberging Derde Merwedehaven, conform de gemaakte afspraken hierover, gesloten. Daarna is gestart met de voorbereiding van de uitvoering van de om- en afbouw van de afvalberging tot recreatieterrein en 4 ha netto uitgeefbaar bedrijventerrein. Dit betreft een zgn. "nat bedrijventerrein", inclusief kade. In dit verband is in 2018 de definitieve opdracht verstrekt voor het aanbrenge van een afdeklaag. Hiermee is de laatste fase van om- en afbouw definitief ingezet. De verwachting is dat dit project in 2023 afgerond zal zijn en budgetneutraal wordt afgerond.

De middelen ten behoeve van de nazorg van de afvalberging zijn opgebracht door de huidige exploitant Derde Merwedehaven B.V. (onderdeel van Indaver BV). Deze worden door de provincie beheerd in het zogenaamd Fonds Nazorg.

HZH

Op 22-03-2017 heeft PZH Houdstermaatschappij Zuid-Holland B.V. opgericht om provinciaal beleid via de privaatrechtelijke weg vorm te geven. In het Hoofdlijnenakkoord 2015 – 2019 is aangegeven dat het college een energietransitie voorstaat teneinde meer te kunnen voorzien in de eigen energiebehoefte. Om dit te bereiken is het Energie Innovatiefonds (ENERGIQ) ingesteld om te investeren in bedrijven die zich bezighouden met innovatieve oplossingen voor herbruikbare schone energie, aard- en restwarmte en biomassa.

Om deze provinciale opgave te realiseren, is - mede gelet op de aard van de activiteit en de voor de uitvoering daarvan benodigde kennis, snelheid en ervaring -, voor een privaatrechtelijke rechtsvorm gekozen. Op deze wijze kunnen naar

verwachting ook Europese subsidies of andere geldstromen worden verkregen. HZH fungeert als bewaarder en beheerder van de door PZH beschikbaar gestelde middelen en ook de beleidsrealisatie krijgt via HZH vorm. De aandelen van HZH zijn voor 100% in handen van PZH (GS fungeren als aandeelhouder).

HZH heeft twee fondsen opgericht, te weten ENERGIIQ Energie-innovatiefonds Zuid-Holland B.V. (ENERGIIQ) en Warmteparticipatiefonds Zuid-Holland B.V. (WPF), waarin zij alle aandelen houdt. De bewaar- en beheerkosten die gemaakt worden door HZH worden doorbelast aan de fondsen. Het fonds ENERGIIQ wordt beheerd door InnovationQuarter.

PZEM (voormalig Delta NV)

In 2016 bestond DELTA Groep 25 jaar. Vanaf 1 maart 2017 is de nieuwe naam PZEM. Onder druk van een slechte energiemarkt en een verplichte afsplitsing van de netwerkactiviteiten zijn bedrijfsonderdelen verzelfstandigd en verkocht en werd de holding gedeeltelijk ontmanteld. Op 23 februari 2017 hebben de aandeelhouders van DELTA N.V hun goedkeuring gegeven aan de verkoop van bedrijfsonderdelen uit de DELTA-groep.

PZH bezit in PZEM 5 aandelen (niet volgestort) en 8 bonusaandelen (= totaal 0,0524%). Deze aandelen zijn in het verleden 'om niet' verkregen. PZH heeft in 2012 getracht de aandelen te verkopen. Dit is niet gelukt. Daarop is begin 2013 besloten om deze aandelen in portefeuille te plaatsen en in de beheerstand te beheren conform de Beleidsnota Verbonden Partijen en overige deelnemingen 2016 -2019. Conform de beleidsnota betekent dit dat de bestuurder niet actief maar alleen op verzoek geadviseerd wordt.

BNG

Voor PZH is er geen specifieke doelstelling ten aanzien van haar deelneming in de BNG.

De bank, opgericht in 1914, is een structuurvennootschap. Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De missie van BNG Bank is vertaald in de volgende strategische doelstellingen: substantiële marktaandeelen in de financiering van de Nederlandse publieke sector en het semipublieke domein en een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

PZH heeft 610.350 aandelen (volgestort) = totaal 1,1% aandeelhouder. Jaarlijks wordt door de BNG dividend uitgekeerd aan de PZH.

NWB

Voor PZH is er geen specifieke doelstelling ten aanzien van haar deelneming in de NWB.

Sinds de oprichting in 1954 is de strategie van de NWB vooral gericht op het efficiënt bundelen van de financieringsbehoeften van klanten in het publieke speelveld. Het doel daarbij is de verlaging van de financieringslasten van de publieke sector. De missie van de bank is om als klantgerichte, robuuste en duurzame financiële partner, langdurige relaties aan te gaan met haar klanten en aandeelhouders, en hen in staat te stellen hun maatschappelijke taak in Nederland zo goed mogelijk uit te voeren.

PZH heeft 33 aandelen A op een totaal van 50.478 aandelen en 40 aandelen B op een totaal van 8.511 aandelen. De provinciale zeggenschap is daardoor nihil. Jaarlijks wordt ook door de NWB dividend aan de aandeelhouders, waaronder PZH uitgekeerd.

	<p>Overige deelnemingen</p> <p><u>Kil III C.V.</u> De activiteiten van ROM-D Kil III C.V. bestaan uit het (her)ontwikkelen van gronden om daar bedrijventerreinen op te kunnen huisvesten. De vennootschap is opgericht op 15 december 1999. De beherend vennoot van Kil III C.V. is ROM-D Beheer N.V.</p> <p><u>ONW C.V.</u> ONW C.V. is opgericht in mei 2002 en heeft ten doel de integrale ontwikkeling van het Westland en de uitvoering van een daartoe opgesteld ontwikkelingsplan te bewerkstelligen.</p> <p>PZH heeft in 2016 haar belang in de holding IOPW N.V. afgestoten. Hiermee bleef voor PZH alleen het belang in de ONW C.V. bestaan van 6,83%. PZH is hiermee stille vennoot en heeft dus geen zeggenschap. Dit betekent dat ONW C.V. in de beheerstand staat.</p>																					
<p><i>Realisatie (financiële) doelstellingen van de betreffende verbonden partijen (wat heeft het gekost?/ wat hebben we bereikt?)</i></p>	<p>Aan de meeste verbonden partijen is een beleidsdoel gekoppeld. Echter, er zijn een aantal verbonden partijen waarbij dit niet het geval is door het geringe aandelenkapitaal/zeggenschap in deze organisatie. Deze staan in de zogenaamde beheerstand. Het gaat om de volgende partijen: ONW C.V., BNG, NWB, PZEM.</p> <p><u>ROM-D</u> <i>Financieel</i></p> <p>Over het boekjaar 2021 hebben de ROM-D entiteiten een goed jaar gedraaid met binnen een aantal entiteiten positieve bedrijfsresultaten. Hieronder is dat schematisch weergegeven.</p> <table border="1" data-bbox="613 820 1117 1161"> <thead> <tr> <th>REALISATIE (x €)</th> <th>2021</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden NV</td> <td>226.000</td> <td>-2.911</td> </tr> <tr> <td>Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Capital BV</td> <td>993.715</td> <td>-20.060</td> </tr> <tr> <td>ROM-D Capital Beheer BV</td> <td>-6.427</td> <td>-3.933</td> </tr> <tr> <td>Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer NV</td> <td>8.162</td> <td>2.096</td> </tr> <tr> <td>ROM-D Dordtse Kil III CV</td> <td>1.739.112</td> <td>446.565</td> </tr> <tr> <td>ROM-D Projecten CV</td> <td>-202.713</td> <td>-313.511</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ten opzichte van 2020 is een verbetering zichtbaar als het om de financiën gaat. Dit komt door een aantal projecten die in 2021 zijn afgerond. Deze projecten worden door de twee C.V.'s van de ROM-D tot uitvoering gebracht.</p> <p><i>Beleidsmatig</i></p> <p>De gemeente Dordrecht en de provincie hebben met financiële steun (€ 1,5 mln. elk) de verplaatsing van het bedrijf Dolderman uit de binnenstad naar een nieuwe locatie buiten de stad mogelijk gemaakt. De ROM-D heeft door</p>	REALISATIE (x €)	2021	2020	Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden NV	226.000	-2.911	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Capital BV	993.715	-20.060	ROM-D Capital Beheer BV	-6.427	-3.933	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer NV	8.162	2.096	ROM-D Dordtse Kil III CV	1.739.112	446.565	ROM-D Projecten CV	-202.713	-313.511
REALISATIE (x €)	2021	2020																				
Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden NV	226.000	-2.911																				
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Capital BV	993.715	-20.060																				
ROM-D Capital Beheer BV	-6.427	-3.933																				
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer NV	8.162	2.096																				
ROM-D Dordtse Kil III CV	1.739.112	446.565																				
ROM-D Projecten CV	-202.713	-313.511																				

terreinverwerving en het bouwrijp maken de verplaatsing gefaciliteerd. Het gaat hier om een maritiem bedrijf en tevens belangrijke spil in de Drechtsteden (met 80 vaste medewerkers, 40-60 in de flexibele schil en onderaannemers en toeleveranciers uit de regio). Naast behoud en groei van bedrijvigheid en werkgelegenheid, maakt de verplaatsing woningbouw mogelijk op de huidige locatie van Dolderman en leidt het tot vermindering van (geluids)overlast in de binnenstad van Dordrecht.

Peute Recycling, dat plastic en papier recyclet en naar Azië exporteert, verhuist in 2021 van de Tweede Merwedehaven in Dordrecht naar het Nedstaal-terrein in Alblasserdam. De ROM-D heeft het vrijgekomen terrein verworven en dat zal in erfpacht door Dordrecht uitgegeven worden, waardoor er meer ruimte ontstaat voor bedrijvigheid. De verhuizing scheelt dagelijks 300 vrachtwagenritten over de N3 en A15 van Dordrecht naar de containerterminal in Alblasserdam. Overigens provincie verkent nog of de verhuizing gebruikt kan worden als testcase hoe circulaire bedrijventerreinen ontwikkeld worden.

IQ

Financieel

In het jaar 2021 heeft IQ een negatief resultaat behaald van € - 3,6 mln. Het resultaat is verslechterd ten opzichte van 2020 waarin een negatief resultaat van € - 2,5 mln. werd behaald. Dit resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door voorziening / afwaardering op de investeringsportefeuille. De investeringsportefeuille is nog in de opbouwfase. Op den duur moeten succesvolle exits de cumulatieve tekorten (€ 16,3 mln. inclusief tekort 2021) compenseren.

In 2021 hebben geen succesvolle exits, maar ook geen faillissementen plaatsgevonden. Aan dit laatste heeft de Corona-Overbruggingslening (COL) mede aan bijgedragen. Ultimo 2021 zitten er 46 bedrijven gemiddeld 4,1 jaar in de investeringsportefeuille. Schatting is dat bedrijven gemiddeld na 5-8 jaar uittreden.

Begin 2022 hebben twee exits plaatsgevonden met een verwachte winst van ongeveer € 10 mln. Deze exits worden verantwoord in het jaarverslag 2022 en zullen een positief effect hebben op het cumulatieve tekort.

Beleidsmatig

Jaarlijks worden door IQ de kritieke prestatie indicatoren (KPI's) bepaald. Deze KPI's bestaan uit de gegeneerde resultaten van IQ Capital en UNIIQ, waarbij gemakshalve de resultaten van ENERGIIQ zijn betrokken. IQ verzorgt het beheer van dit fonds namens HZH. In onderstaande tabel wordt een vergelijking met voorgaand jaar gemaakt.

KPI (€ in mln.)	Doelstelling 2020	Gerealiseerd 2020	Doelstelling 2021	Gerealiseerd 2021
<i>Business cases en innovatieprojecten</i>	40	58	40	65
<i>Uitgelokte investeringen</i>	€ 20	€ 48	€ 20	€ 45
<i>Aantal bedrijven geland</i>	40	43	30	51
<i>Investeringsvolume</i>	€ 80	€ 273	€ 60	€ 580
<i>Aantal arbeidsplaatsen</i>	600	1268	600	2483
<i>Aantal Investor Relationship bezoeken</i>	120	134	140	143
<i>Gerealiseerde investeringen</i>	26	30	26	33
<i>Geïnvesteerd vermogen</i>	€ 28	€ 72	€ 41	€ 90,5
<i>Geïnvesteerd vermogen IQ</i>	€ 18	€ 21	€ 21	€ 18,9

In 2021 heeft IQ de gestelde doelstellingen ruimschoots behaald.

In de nieuwe meerjarenstrategie 2023 – 2026 zal aandacht worden besteed aan de verdere totstandkoming van de doelstellingen en bijbehorende KPI's, zulks in samenspraak met de aandeelhouders.

PROAV

Financieel

In 2021 heeft de PROAV een negatief resultaat behaald van € - 0,2 mln. Ten opzichte van 2020 (€ - 0,4 mln.) is dit een verbetering van € 0,2 mln. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt doordat PROAV NV vanaf 01/01/2010 in economische zin risicodragend deelneemt in de af- en ombouw van de Derde Merwedehaven in het Afbouwbedrijf. Het negatieve resultaat is meer in het bijzonder ontstaan door een afnemende rentedekking in het Afbouwbedrijf.

Beleidsmatig

De afdekking en inrichting van het project gelegen in de Derde Merwedehaven zijn bijna afgerond en het streven is om de eeuwigdurende nazorg uiterlijk 1 juli 2023 over te dragen aan het provinciaal Fonds Nazorg.

PZEM

Financieel

Het netto resultaat in 2021 van PZEM was € 235,1 mln. positief. Dit is een forse verbetering ten opzichte van het verlies over 2020 van € 21,8 mln. Door het hoge positieve resultaat zal er dividend aan de aandeelhouders worden uitgekeerd. Voor de provincie gaat het alsdan om een bedrag van € 41k. De stijgende energieprijzen zijn een belangrijke factor voor het netto resultaat. Daarnaast wordt het resultaat voor € 132,5 mln. eenmalig beïnvloed door de terugname van een bijzondere waardevermindering uit het verleden.

	<p>BNG <i>Financieel</i> De nettowinst over het jaar 2021 bedroeg € 236 mln. positief. Dit is een toename van € 15 mln. ten opzichte van 2020. Dit resulteert in een dividenduitkering van € 127 mln. totaal, waarvan € 1,4 mln. in 2022 aan de provincie zal worden uitgekeerd.</p> <p>NWB <i>Financieel</i> De nettowinst over 2021 bedroeg € 121 mln. positief en is een toename van € 40 mln. ten opzichte van 2020. Over het jaar 2021 zal in 2022 eveneens door de NWB dividend aan PZH worden uitgekeerd. Het gaat hier om een bedrag van € 53k.</p> <p>HZH <i>Financieel</i> Het bedrijfsresultaat over boekjaar 2021 bedraagt € - 1,2 mln. negatief. Ten opzichte van het boekjaar 2020 is dit een verbetering van ongeveer € 0,1 mln. Het resultaat wordt deels veroorzaakt door de omstandigheid dat WPF geen investeringen heeft gedaan.</p> <p><i>Beleidsmatig</i> Op basis van de besluitvorming rondom de WLQ+ wordt er naar verwachting in het najaar van 2022 een besluit genomen over de verdere toekomst van WPF en zal er tevens nadere besluitvorming gaan plaatsvinden ter zake het toekomstperspectief van ENERGIIQ en HZH (w.o. de evaluatie van HZH).</p> <p>Overige deelnemingen Kil III C.V. <i>Financieel</i> Het bedrijfsresultaat van deze C.V. is verwerkt in de geconsolideerde jaarverslagen van de ROM-D Holding N.V.</p> <p><i>Beleidsmatig</i> Zie ROM-D</p> <p>ONW C.V <i>Financieel</i> Het positieve bedrijfsresultaat van ONW C.V. bedroeg in 2021 € 3,6 mln. Dit is een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2020 waarin een resultaat van € 445,-. werd behaald.</p>
<p><i>Financiën:</i> Aandelenkapitaal</p>	<p>ROM - D De kapitaalstorting in de ROM-D heeft eind 2012 plaatsgevonden ten bedrage van € 10 mln. in ROM-D Capital B.V. De mogelijkheid bestaat dat ROM-D in de nabije toekomst in gesprek wil met de aandeelhouders van Capital B.V. om een aanvullende kapitaalstorting te doen teneinde een grotere slagkracht te hebben in de regio Drechtsteden en een bredere uitvoering te geven aan regionale ambities door ROM-D.</p>

	<p><u>IQ</u> Bij de oprichting heeft PZH in december 2013 een kapitaalstorting gedaan van € 10 mln. Deze kapitaalstorting is gedaan voor de (mede)financiering en participatie van startende en groeiende innovatieve technologiebedrijven. In 2017 is vervolgens een aanvullende kapitaalstorting van € 15 mln. gedaan. PZH heeft daarmee een (aandelen)belang van 40,16% verkregen in IQ.</p> <p>Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft in 2021 besloten € 31,8 mln. ter beschikking te stellen aan de Zuid-Hollandse economie middels een kapitaalstorting in IQ. Voorwaarde voor deze middelen was 50% cofinanciering door de overige aandeelhouders, aan welke voorwaarde is voldaan. In 2021 is de provinciale besluitvorming afgerond die toezag op een provinciale financiële bijdrage in deze cofinanciering voor het investeringsfonds van IQ, welke bijdrage i.c. neerkwam op € 14,68 mln. te voldoen in twee tranches (in 2022 resp. 2023). Alle overige aandeelhouders van IQ hebben bijgedragen aan deze cofinanciering, waarbij de gemeenten Rotterdam en Den Haag/HEID een grotere financiële bijdrage hebben geleverd teneinde tot een volledige (en door EZK wenselijk geachte) cofinanciering te kunnen komen. Als gevolg hiervan heeft een verschuiving/verwatering in aandeelhouderspercentage plaatsgevonden. Het provinciaal aandeelhouderspercentage daalt in 2022 zodoende van 40,16% naar 31,5%.</p> <p><u>PROAV</u> Geen aanvullende bijdragen c.q. kapitaalstortingen, omdat afbouw van de kade en overdracht aan Fonds Nazorg in volle gang zijn.</p> <p><u>HZH</u> De aandelen in HZH zijn niet bij oprichting volgestort voor wat betreft WPF en ENERGIIQ. Momenteel is € 25,9 mln. volgestort, waarvan € 3,8 mln. voor WPF en de overige € 22,1 mln. voor ENERGIIQ. In het vierde kwartaal van 2022 wordt besluitvorming verwacht over de beëindiging van WPF in het kader van de eerdere besluitvorming rondom de WLQ+, gevolgd door nadere besluitvorming omtrent de evaluatie en toekomst van HZH en het op dat moment nog enig onderliggende fonds ENERGIIQ.</p> <p><u>ONW C.V</u> Geen aanvullende bijdragen c.q. kapitaalstortingen anders bestaande dan de nominale waarde van de provinciale aandelen ad € 753k.</p>
<p><i>Verantwoording:</i> Intrinsieke en nominale waardeontwikkeling deelnemingen en verbonden partijen</p>	<p><u>De nominale en intrinsieke waardeontwikkeling aandelen:</u> De nominale waarde betreft de (historische) aanschafprijs en is de basiswaarde van de uitgegeven aandelen. Door volstorting van de aandelen kan de totale nominale waarde stijgen. De intrinsieke waardeontwikkeling is de actuele waarde van alle in bezit zijnde aandelen van een verbonden partij. De stille reserve is het verschil tussen de nominale waarde en intrinsieke waarde.</p> <p>Onderstaand overzicht laat een toename van de nominale waarde van € 11,1 mln. ten opzicht van 2020. Deze is te herleiden tot de storting in het aandelenkapitaal ten behoeve van HZH en een storting in het aandelenkapitaal van IQ ten behoeve van de overeengekomen cofinanciering.</p> <p>De nominale waarde over boekjaar 2021 van de verbonden partijen (inclusief WbR) bedraagt € 53,8 mln.</p>

De intrinsieke waarde van alle verbonden partijen (exclusief WbR) over 2021 bedraagt € 97,4 mln.

De stille reserve (ultimo 2021) is positief € 38,2 mln. De hoge positieve waarde van de stille reserve is te herleiden tot de hoge waarde van de aandelen in BNG en geeft een vertekend beeld. De stille reserve bij de private verbonden partijen ROM-D, HZH, IQ, WbR en ONW is negatief waardoor een voorziening is gevormd.

Naam	Nominale waarde 31-12-2021	Mutatie 2021	Nominale waarde 31-12-2022	Intrinsieke waarde 31-12-2021	Stille reserve 31-12-2021	Dividend ontvangen 2022	Belang provincie in deelneming 31-12-2021
NV Bank Nederlandse Gemeenten	141.806,32		141.806,32	47.448.609,00	47.306.802,68	1.391.598,00	1,0960%
NV Nederlandse Waterschapsbank	4.537,80		4.537,80	2.328.732,00	2.324.194,20	53.438,90	0,5300%
NV Provinciaal Afvalverwijderingsbedrijf	0,00		0,00	2.982.915,00	2.982.915,00		100,0000%
Delta Nutsbedrijven NV (aandelen om niet verkregen)	0,00		0,00	864.350,00	864.350,00	40.942,41	0,0524%
Houdstermaatschappij Zuid-Holland BV	20.286.000,00	3.817.000,00	24.103.000,00	13.635.082,00	-6.650.918,00		100,0000%
Voorziening Houdstermaatschappij Zuid-Holland BV	-7.052.917,00		-7.052.917,00				
Warmtebedrijf Holding BV	1.800.000,02		1.800.000,02	719.045,04	-1.080.954,98		8,0000%
Voorziening Warmtebedrijf Holding BV	-1.800.000,00		-1.800.000,00				
InnovationQuarter v/h ROM Zuidvleugel BV	25.000.000,00	7.339.500,00	32.339.500,00	18.497.189,00	-6.502.811,00		40,1606%
Voorziening InnovationQuarter	-6.502.811,00		-6.502.811,00				
R.O.M. Drechtsteden Capital BV	10.000.000,00		10.000.000,00	9.337.499,00	-662.501,00		48,2191%
Voorziening ROM-D Capital BV	-662.501,00		-662.501,00				
R.O.M. Drechtsteden Holding NV	3.857,13		3.857,13	3.639,00	-218,13		0,0838%
R.O.M. Drechtsteden Beheer NV	2.042,01		2.042,01	2.042,01	0,00		4,4994%
Totaal deelnemingen	41.220.014,28	11.156.500,00	52.376.514,28	95.819.102,05	38.580.858,77	1.485.979,31	
Ontwikk.mij Het Nieuwe Westland CV	1.354.533,95		1.354.533,95	880.778,00	-473.755,95		6,8304%
Voorziening ONW CV	-473.755,95		-473.755,95				
R.O.M. Drechtsteden Kil III CV	561.326,13		561.326,13	675.915,00	114.588,87		5,8055%
Totaal verbonden partijen	1.442.104,13	0,00	1.442.104,13	1.556.693,00	-359.167,08		
Totaal deelnemingen en verbonden partijen	42.662.118,41	11.156.500,00	53.818.618,41	97.375.795,05	38.221.691,69		

Risico's en beheersmaatregelen

ROM-D

De provincie is als aandeelhouder bestuurlijk betrokken en dus kan het functioneren van de ROM-D invloed hebben op de beeldvorming rond de provincie. Tegelijk biedt dat kansen. Zo toont de provincie met de bijdrage aan de verplaatsing van Dolderman dat het direct betrokken is bij het behoud van bedrijvigheid en werkgelegenheid, maar ook bij het creëren van woningruimte en verhogen van woongenot in de Drechtsteden.

De gemeente Rotterdam heeft het voornemen om in 2022 uit te treden uit de ROM-D Beheer N.V. en de ROM-D Kil C.V. Momenteel vinden gesprekken daarover plaats. Door het uittreden vindt minder risicospreiding plaats in de ROM-D Kil C.V. waarin ook de provincie aandeelhouder is. Hierdoor zal, bij de uittreding van de gemeente Rotterdam, het provinciaal aandeelhouderspercentage in de ROM-D Kil C.V. toenemen. PZH is nauw betrokken bij het proces en geeft waar nodig input en sturing.

Voor het gestorte kapitaal in ROM-D was door PZH een voorziening getroffen vanwege de meerjarige lagere intrinsieke waarde van de aandelen. De intrinsieke waarde over het boekjaar 2021 is gestegen, waardoor besloten is de voorziening te verlagen van € 1,1 mln. naar € 663k.

Voor 2022 is het niet uit te sluiten dat een daling van de intrinsieke waarde optreedt. Deze kans wordt voor dit jaar minimaal geacht, omdat de gronden in het project Dordtse Kil III bijna allemaal zijn verkocht waarna overgegaan zal worden tot winstdeling tussen de vennoten. Een voorstel hierover zal door de ROM-D in de loop van 2022 aan de aandeelhouders worden gedaan.

Daarnaast staan er enkele projecten op het punt van oplevering en daarbij draagt de vraag naar watergebonden bedrijventerreinen en de grondprijsontwikkeling ertoe bij dat het exploitatietekort zeer wel mogelijk teruggedrongen wordt. Daarnaast is de huidige structurering van de ROM-D zo ingericht dat eventuele voorbereidingskosten en onderzoekskosten (R&D-kosten) die niet tot een investering leiden, doch ten laste komen van Capital B.V.

IQ

Het inmiddels landelijk dekkend netwerk van samenwerkende ROM's (w.o. IQ) is als publieke financier verantwoordelijk voor meer dan de helft van alle risicovolle investeringen in vroege-fase-bedrijven in Nederland. Risicobeheersing rondom het investeringsproces is feitelijk de core business van IQ. Een set van beheersmaatregelen is ingevoerd met een groot aantal checks and balances, die intern en extern worden geverifieerd voordat wordt overgegaan tot investering. Ondanks alle uitvoerige beheersmaatregelen bestaat er een reële kans dat een investering mislukt. Hiervoor wordt dan een voorziening getroffen. Blijvend aandachtspunt voor IQ is het bewaken van beheerskosten (die zijn nu hoog in relatie tot het aantal investeringen en het geïnvesteerde vermogen).

Uit de jaarrekening 2021 bleek dat de intrinsieke waarde van de aandelen verder daalde dan de reeds getroffen voorziening van € 5 mln. Hierdoor is de voorziening verder verhoogd naar € 6,5 mln. Daarnaast wordt voor IQ een bufferreserve aangehouden om het risico wat gelopen wordt met de verleende cofinanciering ad € 14,7 mln. voor 20% af te dekken. Aan de bufferreserve is een bedrag van € 3 mln. toegevoegd.

PROAV

Gezien het feit dat in 2018 het werk tot afdekking van de voormalige afvalberging is aangevangen, is de laatste fase van om- en afbouw definitief ingezet. Met de definitieve gunning van het werk neemt tegelijkertijd het standaard risicoprofiel voor GWW-werken (Grond-, Weg en Waterbouw) af en beperkt het zich tot reguliere afwijkingmarges voor de uitvoering. Aandachtspunt hierbij is het goed monitoren van de kwaliteit en planning van het uit te voeren werk door PROAV. Een restrisico uit de businesscase komt hiermee naar voren. De businesscase is destijds sluitend gemaakt door te verwachten pacht-, huur-, of verkoopopbrengsten van de aanlegkade mee te rekenen in het geheel. De te verwachten opbrengst is ingecalculeerd op ca. € 4 mln. De ontwikkeling van deze sluitpost op de businesscase, het te gelde maken van de watergebonden locatie, wordt momenteel voorbereid.

HZH

Provinciale Staten hebben in november 2017 besloten om meerjarig zorg te dragen voor de beheerkosten van HZH. Gegeven de start van HZH en de huidige twee onderliggende fondsen in 2017 is besloten om de kosten door te belasten naar de onderliggende fondsen, maar daadwerkelijk pas na 5 jaar te verhalen i.v.m. de opstartfase van de fondsen. Dat is ook opgenomen in de jaarplannen van de fondsen. Gezien het voorziene gebrek aan liquiditeiten bij de fondsen in de eerste jaren wordt HZH nog gedurende vier jaren door de aandeelhouder voorzien van liquiditeiten. Deze dienen als voorfinanciering van de daarna door HZH aan de fondsen door te berekenen kosten. Aandachtspunten zijn de huidige prestaties van ENERGIIQ en WPF. Dit vanwege de achterblijvende cashcalls t.o.v. geprognoseerde investeringsstroom. Daarvoor dienen adequate beheersmaatregelen worden getroffen. Besluitvorming daarover wordt in het 4^e kwartaal 2022 verwacht.

	<p>Voor HZH is de afgelopen jaren ter dekking van (mogelijke) waardedaling van de aandelen een risicoreserve opgebouwd tot 25% van het aandelenkapitaal. Daarnaast is er de afgelopen jaren een voorziening gevormd. Deze middelen zullen naar verwachting (grotendeels) worden aangewend voor de realisatie van de warmtevoorziening naar Leiden (WIQ+). Dit op basis van separate besluitvorming juni 2022 inzake deze WIQ+.</p> <p><u>ONW C.V</u> ONW heeft voor de waardevermindering van de gronden in 2019 een voorziening van € 5 mln. getroffen. Voor de provincie geldt dat de stille reserve hierdoor een negatieve waarde heeft van € 0,7 mln. Door deze ontwikkeling heeft de provincie een voorziening getroffen ter hoogte van de stille reserve van € 0,7 mln. Het boekjaar 2021 liet een positief resultaat zien waardoor de waarde van de provinciale aandelen is gestegen. Hierdoor is de voorziening verlaagd naar € 474k.</p>
<i>Goedkeurende verklaringen accountants</i>	Voor de geanalyseerde private verbonden partijen hebben de verschillende controlerende accountants goedkeurende verklaringen afgegeven.
<i>Prioriteiten & aandachtspunten 2022</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Als algemeen aandachtspunt kan worden gemeld dat een nieuwe Beleidsnota verbonden partijen wordt opgesteld. De kaders van PS zijn opgenomen in de Financiële verordening en daarnaast worden deze kaders uitgewerkt in een Leidraad. Bij de implementatie van deze Leidraad zullen alle verbonden partijen opnieuw worden ingedeeld in een beheersregime op grond van een op te stellen risicoprofiel, wat het beheer moet vergemakkelijken. Uitleg hierover zal terug te vinden zijn in de nieuwe Leidraad verbonden partijen. - Bij HZH gaat in 2022 speciale aandacht naar een nieuwe investeringsstrategie voor ENERGIIQ in combinatie met het voornemen om WPF op te heffen. Daarover wordt besluitvorming in het 4^e kwartaal 2022 verwacht, inclusief de evaluatie en mogelijke toekomst van HZH en onderliggend fonds ENERGIIQ; - Bij IQ wordt aan een nieuwe meerjarenstrategie 2023-2026 gewerkt. Daarbij is het doel vanuit aandeelhoudersperspectief bezien om de balans en focus te bewaken in relatie tot de enorme groei die de organisatie heeft doorgemaakt sinds de start in 2014. Aandachtspunt is de cofinanciering van de aandeelhouders van het investeringsfonds van IQ. - Bij PROAV is het doel dat binnen de afgesproken financiële kaders invulling wordt gegeven aan de uitwerking van de eindafwerking en daarna overdracht aan fonds nazorg gesloten stortplaatsen. - Bij ROM-D gaat de aandacht uit naar de ontwikkelingen in het project Nedstaal en de opheffing van de ROM-D Kil III C.V. - Bij ONW C.V. blijft de aandacht uit gaan naar de ontwikkeling van de structurele waardevermindering van de provinciale aandelen.